



בית משפט השלום בחיפה
איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

בפני כבוד השופט אפרים צ'יזיק – יו"ר הוועדה
דר' אלכס קורת – חבר הוועדה
פרופ' ולטר מרקביץ – חבר הוועדה

מעוררת גוסרוב ניקול
ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל פסקל

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ משרד עוה"ד קלמר, קרפ קצוב ושות'

פסק דין

- 1
- 2 1. העניין שבפנינו ערעור על החלטת קצין התגמולים מיום 28.8.2016 לפיה נדחתה תביעתה של
- 3 המערערת מיום 8.11.2015 להכרה בקשר הסיבתי שבין תנאי שירותה הצבאי לבין מחלת
- 4 האורטיקריה ומחלת הפסוריאזיס שהן הינה סובלת .
- 5 2. במסגרת החלטת קצין התגמולים נשוא הערעור נקבע כדלקמן :
- 6 **" הנדון : בקשתך להכרת זכות נכה – החלטה מתאריך 8.11.2015**
- 7 הנני להודיעך כי בקשתך נדחית, לאחר שהגעתי למסקנה, כי לא הוכח קשר סיבתי
- 8 בין תנאי שירותך הצבאי לבין הופעת מחלת אוטיקריה ומחלת הפסוריאזיס ממנה
- 9 סבלת עוד מילדותך.
- 10 החלטתי התקבלה על בסיס החומר העובדתי והרפואי שעמד בפני ולרבות חוות
- 11 הדעת מיום 10.8.2016 של פרופ' אלי שפרכר. אין בכך כדי לאשר את הטענות
- 12 העובדתיות שהועלו על ידך."
- 13 **רקע עובדתי :**
- 14 3. המערערת, ילידת 13.10.1994, התגייסה לצה"ל בתאריך 7.3.2013 עם פרופיל 82 ושחררה
- 15 משירות סדיר מטעמים רפואיים (פרופיל 24) בתאריך 19.3.2014.
- 16 4. המערערת סבלה עוד מתקופת ילדותה מבעיות סוציאליות קשות מאוד, כמי שגדלה
- 17 ב"צילם" של הורים אשר סבלו מבעיות של התמכרות לאלכוהול ולסמים וכמי שסבלה עוד
- 18 מתקופת ילדותה מאלימות קשה מצד אמה, וממוות טראגי של אחותה למחצה (מצד אביה)
- 19 בהיותה בת שבע שנים במהלך עסקת סמים שבה נטלה חלק.



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 .5 במסגרת הליך הגיוס לצה"ל אובחן בתאריך 26.12.2011 כי המערערת סובלת מנזלת
- 2 אלרגית ומרגישות לדשא, עשב, קרדית אבק ולזיתים ומפסוריאזיס קל.
- 3 .6 במהלך תקופת הטירונות המערערת הלינה בפני רופאי היחידה על כך שהינה סובלת מגרדת
- 4 (סקביאס) ומפריחות בידיה. לאחר שאובחנה בתאריך 28.4.2013 כמי שסובלת מהפרעת
- 5 פסוריאזיס קלה מאוד ולאחר שהלינה בפני רופאת היחידה על שלשולים והקאות, ועל
- 6 תחושת מתח, המערערת הופנתה לשיחה עם קב"ן היחידה ובתאריך 8.5.2013 הופנתה
- 7 לקב"ן היחידה אשר מצא לנכון לקבוע כי הינה סובלת ממצוקה הסתגלותית בעלת
- 8 מאפיינים דיכאוניים על רקע משפחתי (ת"ר 162+161).
- 9 .7 בחודש מאי 2013 המערערת שובצה לתפקיד מאבטחת מתקנים בבסיס "צריפין" ולאחר
- 10 מכן שובצה לשמש כעובדת כללית (עובדת רס"ר ומטבח) בבסיס זה.
- 11 .8 בתאריך 22.7.2013 אובחן כי המערערת סובלת מאורטיקריה לאחר שנבדקה על ידי מומחה
- 12 בתחום האלרגולוגיה (ד"ר יעל גרייף) בתאריך 11.7.2013 (ת"ר 177 – 185).
- 13 .9 בתאריך 15.10.2013 הורד הפרופיל הרפואי של המערערת לפרופיל 64 (זמנ) לאחר
- 14 שאובחנה על ידי רופאים המתמחים בתחום העור והאלרגולוגיה כסובלת מפסוריאזיס
- 15 ומאורטיקריה (אלרגיה) כרונית קשה. כמו כן, אושר למערערת טיפול תרופתי מתאים
- 16 ופטורים אשר תואמים את מצבה הרפואי (לינת בית, פטור משמירות, עבודה משרדית,
- 17 פטור ממדים).
- 18 .10 בשל ריבוי בעיותיה הרפואיות של המערערת בתאריך 26.2.2014 הומלץ להקדים את
- 19 שחרורה של המערערת לאחר מעבר ועדה רפואית.
- 20 .11 בתאריך 17.3.2014 נבדקה המערערת בביה"ח "בילינסון" על ידי פרופ' שמעון שטיין, שהינו
- 21 מומחה בתחום האלרגיה והאימונולוגיה, אשר מצא לנכון לקבוע כי המערערת סובלת
- 22 ממחלת האורטיקריה (URTICARIA), אשר הגורמים להתפרצותה הינם מאמצים גופניים
- 23 ובעיקר מצבי מתח נפשי, וכעבור יומיים שוחררה מצה"ל (לרבות סעיף ליקוי בד"ן
- 24 אורטיקריה).
- 25 .12 בתאריך 4.9.2017, כשלוש וחצי שנים לאחר שחרורה מצה"ל וכשנה לאחר הגשת הערעור
- 26 בתיק זה, המערערת נבדקה בביה"ח רמב"ם בחיפה על ידי מומחית בתחום הפסיכיאטריה
- 27 (ד"ר מרינה לבנשטם) אשר אבחנה כי הינה סובלת מהפרעת הסתגלות (ADJUSTMENT
- 28 DISORDER).
- 29 .13 על פי האמור בדו"ח סיכום הבדיקה לפי הערכתה של ד"ר לבנשטם המניע להתפרצות מחלת
- 30 הפסוריאזיס במהלך תקופת שירותה הצבאי היה מטווה שבו השתתפה במהלך תקופת
- 31 הטירונות, אשר עורר אצל המערערת זיכרונות מודחקים מתקופת ילדותה.
- 32 **חוות הדעת הרפואיות :**
- 33 .14 המשיב מצא לנכון לדחות את הערעור על סמך חוות דעתו המייעצת של המומחה בתחום
- 34 מחלות העור, פרופ' אלי שפרכר, מיום 10.8.2016.



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 פרופ' שפרכר מציין כי אורטיקריה מוגדרת כתפרחת המורכבת מנגעים עוריים אדמדמים
2 בצקתיים כאשר כל נגע אינדיבידואלי חולף בתוך פחות מ- 24 שעות (בעוד שהתפרחת יכולה
3 להימשך מעבר לפרק זמן של 24 שעות) ואילו אורטיקריה כרונית יכולה להימשך מעל פרק
4 זמן של שישה שבועות.
- 5 16. פרופ' שפכר מוסיף ומציין, כי ברוב המקרים לא ניתן לאתר גורם אטיולוגי ברור
6 לאורטיקריה כרונית, וכי מדובר במחלה שהינה תוצאה של שפעול תאי פיתום המבטאת
7 רגישות יתר מסוג 1, וככזו, מופיעה זמן קצר לאחר החשיפה לאנטיגן המעורר את התגובה
8 הדלקתית, כאשר במרביתם המכריע של המקרים המחלה מגיבה לרוב לטיפולים אנטי
9 היסטמינים ואילו במיעוטם הינה מגיבה לטיפולים אנטי היסטמינים או בתוספת טיפולים
10 אימונו-סופרסיביים.
- 11 17. פרופ' שפרכר סבור כי התיעוד הרפואי אשר מצוי בתיקה הרפואי של המערערת, בשילוב
12 אבחנות והערכות של המומחים אשר בדקו אותה, מצביע על כך שהמערערת סבלה
13 מאורטיקריה עוד בטרם גיוסה לצה"ל.
- 14 18. פרופ' שפרכר מוסיף ומציין בחוות דעתו כי תפרחת אורטיקרית תלויה בהמשך החשיפה
15 לגורם התפרחת, וכי מהבירור העובדתי אשר נערך עם המערערת לא עלה אף נתון אשר
16 קושר מבחינה אובייקטיבית בין התפרצות מחלת האורטיקריה לבין חשיפה כלשהי במהלך
17 שירותה הצבאי.
- 18 19. לדעתו של דר' שפרכר, מגוון התפקידים שבוצעו על ידי המערערת במהלך שירותה הצבאי
19 (טירונות, עובדת רס"ר ועובדת מטבח) היו צריכים להביא להפסקת הופעת הנגעים העוריים
20 האורטיקריאלים, דא עקא, שהמערערת ממשיכה לסבול מהמחלה עד לעצם היום הזה
21 ולצורך כך הינה נאלצת לצרוך תרופות אנטיהיסטימיניות באופן יומיומי במינונים גבוהים.
- 22 20. פרופ' שפכר מדגיש בחוות דעתו כי אמנם קיימים מספר מחקרים רפואיים אשר קושרים בין
23 התפרצות מחלת האורטיקריה לבין דחק נפשי על רקע היקלעות לאירועים אישיים קשים
24 (דוגמת פשיטת רגל, גירושין וכו'), דא עקא, שלפי טענתו המחקרים הללו פורסמו בכתבי עת
25 איזוטריים, מה גם שבמקרה זה המערערת סבלה במהלך תקופת ילדותה מאירועי חיים
26 קשים אשר השפיעו על מצבה הנפשי בלא כל קשר לשירות הצבאי.
- 27 21. פרופ' שפרכר מוסיף ומדגיש בחוות דעתו כי מחקר מפורסם אשר תועד בכתב העת ACTA
28 DERM VENEREOL מספר 87 העלה כי אין לדחק נפשי השפעה על הופעת נגעים
29 אורטיקריים, וזאת משום שמדובר במחלה אידיופטית שלא ניתן לקשור בינה לבין גורם
30 אלארגי ספציפי, ומשום שמדובר במחלה שהינה ביטוי של תופעות אוטואימוניות שמהם
31 סובלת המערערת (HYPOTHYROIDISM).
- 32 22. באשר למחלת הפסוריאזיס, מציין פרופ' שפרכר מדובר במחלה שהינה תולדה של שילוב בין
33 גורמים גנטיים תורשתיים וחשיפה לגורמים סביבתיים (זיהומים, תרופות, עישון, דחק נפשי
34 וכו') וכי אירועי חיים משמעותיים (פשיטת רגל, גירושין וכו') מהווים זרז להתפרצות



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 המחלה אשר גורמים בעיקר להתפתחות של "רבדים" אדומים על גבי העור כשהם מכוסים
2 בקשקשים ולעיתים נדירות גם לדלקות פרקים.
- 3 23. לפי עמדתו המקצועית של פרופ' שפרכר, לא ניתן לקשור בין תנאי שירותה של המערערת הן
4 בבסיס הטירונים והן בבסיס "צריפין" לבין בעיית הפסוריאזיס שממנה הינה סובלת, מה גם
5 שבשנת 2008 תועד צוין שעברה טיפול פוטותרפי עקב החמרה במצבה באותה עת.
- 6 24. מנגד, המערערת צירפה לתיק ביהמ"ש חוות דעת נוגדת מיום 25.9.2017 מטעמו של
7 המומחה בתחום האלרגיה והאימונולוגיה, פרופ' יצחק כץ.
- 8 25. פרופ' כץ הדגיש ברישת חוות דעתו כי הוא מתמחה בתחום האלרגיה בלבד, ולא בתחום
9 רפואת העור, ומשכך חוות דעתו אינה עוסקת בתביעה הנוגעת למחלת הפסוריאזיס אלא
10 מתמקדת אך ורק בסוגיית הקש"ס שבין תנאי שירותה הצבאי של המערערת לבין מחלת
11 האורטיקריה (חרלת).
- 12 26. פרופ' כץ מציין בחוות דעתו כי במהלך התקופה שבה המערערת שירתה בצה"ל תועדו בין
13 התאריכים 24.3.2013 ועד 17.3.2014 כשלושים רישומים בנוגע למחלת האורטיקריה, וכי
14 מדובר במחלה אשר מתאפיינת בנגעים וגרדים אשר מתפרצים ונעלמים במשך פרק זמן של
15 חצי יממה ועד יממה וחצי, בעוד שתקופת התמשכות המחלה אצל אנשים אשר סובלים
16 מאורטיקריה כרונית הינה לכל הפחות שישה שבועות.
- 17 27. פרופ' כץ מוסיף ומציין בחוות דעתו כי הגורמים להתפרצותה של מחלת האורטיקריה
18 הכרונית אינם ידועים, ולכן המחלה מכונה בשם CHRONIC SPONTANEOUS
19 URTICARIA, כאשר בתוך קבוצה זו קיימת תת קבוצה המכונה בשם אורטיקריה
20 מושרית (INDUCIBLE URTICERIA), אשר ניתנת לשחזור ולהשראה באמצעות גורם
21 פיזיקלי.
- 22 28. לפי דעתו של פרופ' כץ המערערת סובלת מאורטיקריה כולינגית, שהינה תת קבוצה של
23 האורטיקריה המושרית, כאשר מחלה זו מתאפיינת בעקצוצים ובתחושת גרד המתפרצת על
24 רקע חום, מאמץ, זיעה ולחץ נפשי שהינו הגורם המרכזי להתפרצותה של ההפרעה (כ – 24%
25 ממקרי האורטיקריה הכולינגית).
- 26 29. לפי הערכתו של פרופ' כץ, התיעוד הרפואי מתחילת שירותה הצבאי של המערערת
27 (24.3.2013) מלמד על כך שהמערערת החלה לסבול מתפרחת עורית ומפצעים קטנים אשר
28 התפרצו לאחר השתתפותה באימון ירי אשר עורר בה זיכרונות מודחקים בנוגע לאחותה
29 המנוחה, ועקב מצוקה נפשית קשה אשר תועדה ברישומי קב"ן היחידה מיום 28.4.2013.
- 30 30. בנוסף לכך, מציין פרופ' כץ כי סמיכות הזמנים בין האירועים בשילוב עם שלוש בדיקות
31 אשר בוצעו לאחר השירות (3.12.2014, 10.8.2016 ו- 7/2017) אשר הדגימו כי המערערת לא
32 סבלה מנגעים, בשילוב העובדה שהמערערת לא אובחנה במהלך הליך הגיוס כסובלת
33 מאורטיקריה, אל מול האבחון ההפוך ביום השחרור מעידים על כך שקיים קש"ס מובהק





בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 בין השניים מה גם ששני מסמכים רפואיים מהתאריכים 8.11.2009 ו- 4.3.2012 מעידים על
2 כך שהמערערת סבלה טרם גיוסה לצה"ל לכל היותר מהתקפי אורטיקריה חולפים.
3 31. בחוות דעת משלימה מיום 6.4.2018 מציין פרופ' שפרכר כי הוא אינו מוצא לנכון לשנות את
4 מסקנתו הקודמת ולפיה המערערת סבלה ממחלת האורטיקריה טרם גיוסה לצה"ל, כי לא
5 ניתן לקשור בין תנאי שירותה הצבאי לבין התפרצות המחלה וכי לא נמצאה כל עדות
6 להחמרת מצב מחלת הפסוריאזיס משום שהחמרה במצבה התרחשה טרם מועד גיוסה
7 לצה"ל ופעם נוספת לאחר שחרורה מצה"ל.
8 32. באשר לאבחנה של פרופ' כץ ולפיה המערערת סובלת מאורטיקריה כולינרגית, מציין פרופ'
9 שפרכר שלדעתו לא ניתן להבין מחוות דעתו של פרופ' כץ כיצד יתר הרופאים אשר בדקו את
10 המערערת לא אבחנו זאת מלכתחילה, כיצד המערערת פיתחה שני סוגים של אורטיקריה,
11 דהיינו אורטיקריה רגילה ואורטיקריה כרונית, וכיצד הינה ממשיכה לסבול מהמחלה גם
12 לאחר תום תקופת שירותה הצבאי, אם כי לא תמיד ניתן לצפות את מועד הופעתם המתוכנן
13 של אותם נגעים.
14 33. באשר לקיומו של קש"ס אפשרי בין דחק לבין מחלות עור, ובכלל זאת אורטיקריה או
15 פסוריאזיס, מציין פרופ' שפרכר כי הספרות המקצועית אשר נכתבה לפני כ- 30 ועד 50 שנה
16 אמנם נהגה להכיר בקשר הסיבתי שבין דחק נפשי לבין מחלות עור, ברם, המחקר המודרני
17 אינו מכיר בכך יותר בקשר הסיבתי שבין אורטיקריה לבין דחק נפשי.
18 34. בכל הנוגע לאי אבחון מחלת האורטיקריה במהלך תהליך הגיוס לצה"ל, מציין פרופ' שפרכר
19 כי סעיף הליקוי לא נרשם בהיעדר ממשק מתאים בין התיקים הרפואיים בצה"ל ובקופת
20 החולים ומשום שהליכי המיון אינם חפים מטעויות.
21 35. פרופ' שפרכר שב ומדגיש בסיפת חוות דעתו כי המערערת סבלה מהמחלה טרם מועד הגיוס
22 לצה"ל ואף לאחריו ומשום שאף לא אחד מהרופאים המטפלים לא מצא לנכון לאבחן
23 שהמערערת סובלת מאורטיקריה כולינרגית או חשב לנכון לערוך מבחן לאימות האבחנה
24 הזו.
25 **דיון והכרעה:**
26 **הפן העובדתי:**
27 36. במקרה דנן אין מחלוקת של ממש בין הצדדים בנוגע בכל הנוגע לפן העובדתי.
28 37. בנוסף לכך, מתועדת בתיקה הרפואי של המערערת התכתבות מייל מיום 3.3.2016 בין חוקר
29 התביעות מטעם המשיב, מר פז יחזקאל, לבין חיילת בשם סיוון ירימי אשר שירתה עם
30 המערערת במהלך תקופת הטירונות.
31 38. מהתכתבות זו עולה כי מדובר בטירונות קרבית, אשר התקיימה בבסיס צבאי אשר נמצא
32 באזור העיר אילת, המיועדת עבור חיילים אשר היו אמורים להתגייס לחיל האיסוף הקרבי,
33 כך שמטבע הדברים מדובר באופי שירות אינטנסיבי מאוד המצריך תנאי לחץ ומאמצים
34 פיזיים לרבות סחיבת ציוד כבד, הליכות וריצות ממושכות, מקלחות משותפות, משמעת



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 צבאית נוקשה, עמידה במשימות אינטנסיביות ושינה בתוך "שקי שינה" במדבר (ת"ר מספר
2 .(270
- 3 39. בנוסף לכך, מתועד בתוך תיקה הרפואי של המערערת מסמך מודפס מטעמו של חייל בשם
4 סתיו עובדיה אשר שירת עם המערערת הן במהלך תקופת הטירונות והן בבסיס "צריפין"
5 (ת"ר מספר 267 + 268).
- 6 40. ממסמך זה עולה שבמהלך תקופת הטירונות המערערת נדרשה לבצע מאמצים פיזיים
7 אינטנסיביים מאוד שבכללם אימוני שטח, מטווחים נשיאת משאות כבדים, ביצוע עבודות
8 רס"ר, אימוני כושר ולחץ נפשי ופיזי רב מאוד מצד המפקדים.
- 9 41. כמו כן, עולה למקרא המסמך כי המערערת התקשתה לעמוד במאמצים האינטנסיביים של
10 הטירונות, וביקשה להיפגש עם קב"ן לאחר שנקלעה לסכסוך אישי קשה עם חיילים אחרים
11 ועם מפקדיה, ובסופו של יום עברה לשרת בבסיס "צריפין" שבו שימשה בתחילת השירות
12 בבסיס כעובדת רס"ר אשר ביצעה עבודות ניקיון וצביעה, ולאחר מכן שובצה לתפקיד עובדת
13 מטבח אשר הייתה אמונה על סידור מטבח הבסיס וארגונו.
- 14 42. בנוסף לכך עולה כי המערערת סבלה מקשיים לא מבוטלים בעת ששירתה בבסיס "צריפין"
15 משום שצוותה לשרת עם מעט מאוד חיילות, ומשום שנאלצה לכתת את רגליה בדרכים
16 במשך שעות ארוכות בשל מגוריה באזור הקריות.
- 17 43. המערערת מציינת במסגרת תצהירה מיום 28.9.2017 את אותו אירוע אשר גרם לה למשבר
18 נפשי כדלקמן :
19 "3..... יצוין כי במסגרת הכשרתי נדרשתי למטווחים.
20 זכור לי המטווח הראשון בצבא עת כל המחלקה שלי שהתה מחוץ לשטח
21 הבסיס באיזור של המטווחים. חלק מהבנות ואני בכללן נשכבנו בעמדת
22 בירי בכדי לכוון את הנשק שקבלנו על ידי ירי לפגיעה במטרה. התבקשנו
23 בסיום הירי לשלב את רגלינו בצורת הספרה 4.
24 הגיעה האות וכל הבנות החלו לירות לעבר המטרה ולסיום שילבנו רגליים
25 בצורה 4.
26 אני לא הצלחתי לירות עם שאר הבנות, נבהלתי מעוצמת הרעש וההדף
27 שהעיק את הבחורה ששכבה לצדי לאחור.
28 נכנסתי לבהלה מהכוח שיש לנשק והתחלתי להיזכר ברצח אחותי ואיך
29 היא סבלה מהירות שספגה.
30 לפיכך ניגשה אליי אחת המפקדות ושאלה אותי מדוע לא שילבתי את רגלי
31 בצורת 4 ועניתי לה כי לא יריתי, ואני לא מסוגלת לירות.
32 היא ציינה בפני כל המחלקה שהיא מחכה שאני אירה בכדי שנמשיך בלוי"ז
33 היומי ושעליי לנשום עמוק ולירות".



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

44. בנוסף לכך, מתועד בתיקה הרפואי של המערערת מסמך רפואי אשר נערך במרפאת עור (צבאית) שממנה עולה כי המערערת סובלת מפסוריאזיס ברמה קלה מאוד, וכן גם מלחץ נפשי רב בשל אופי שירותה הצבאי ומשכך הוחלט להפנותה בהקדם לקב"ן (ת"ר 161).
45. לאור האמור לעיל אנו מוצאים לנכון לקבוע כי יש לקבל את גרסתה העובדתית של המערערת בכל הנוגע לתיאור תנאי שירותה הצבאי.

הפן הרפואי :

מחלת הפסוריאזיס :

46. המערערת עותרת בסיכומיה לקבוע שמתקיים קש"ס מסוג של החמרה בין שירותה הצבאי לבין מחלת הפסוריאזיס שממנה הינה סובלת.
47. ודוק, למרות שבמקרה דנן אין כל מחלוקת על כך שהמערערת סבלה ממחלת הפסוריאזיס טרם גיוסה לצה"ל (ראה : ת"ר 161) ולמרות שפרופ' כץ הבהיר ברישת חוות דעתו שאין בכוונתו להתייחס למחלת הפסוריאזיס משום שהוא אינו בעל הסמכה כמומחה בתחום רפואת העור (ראה : עמוד 2 לחוה"ד) המערערת בחרה בסופו של יום שלא להגיש חוות דעת מטעם מומחה בתחום רפואת העור, חרף החלטת ביהמ"ש מיום 30.10.2016 בנימוק שהמשיב הגיש לביהמ"ש חוות דעת של מומחה רפואת העור בעוד שהמומחה מטעמה מתמחה בתחום האלרגיה (ראה : דברי ב"כ המערערת בעמוד 1 שורות 11 – 13 לפרוטוקול).
48. כידוע, חוות דעת רפואית מהווה חלק אינטגרלי מהראיות הנדרשות להוכחת הערעור, וכי כתב ערעור הכולל טענות רפואיות מבלי שיהיה נתמך בחוות דעת רפואית הוא למעשה נעדר עילה, מה גם שעל פי הוראת סעיף 137 לתקנות סדר הדין האזרחי התשמ"ד-1984 התוצאה של אי הגשת חוות דעת כאמור בהוראת סעיף 127 לתקנות סדר הדין האזרחי הינה שבית המשפט אינו יכול להיזקק להוכחה של עניין שברפואה. הגם שסדרי הדין בפני וועדת הערר אינם מונהגים בידי תקנות סדר הדין האזרחי, עדיין יש לראות עקרונות התקנות כמנחות. לפיכך, בהעדר חוות דעת רפואית לסתור, המערערת לא יכולה להוכיח את טיעוניה שברפואה ובהיעדר חוות דעת רפואית ערוכה כדין אין בעל דין יכול להוכיח עניין שברפואה, ודי בכך כדי להביא לדחיית הערעור על הסף כבר מטעם זה (ראה : ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' אברהם רוט, פ"ד מה(5), 203; ע"נ (תל-אביב) 52420-01-17 פלוני נ' קצין התגמולים מיום 23.12.2019).
50. זאת ועוד, בהיעדר חוות דעת רפואית, המשלבת בחובה בדיקה פיזית של התובעת/מערערת ובדיקה של המסמכים הרפואיים אשר מתועדים בתוך תיקה הרפואי, לא ניתן לקבוע האם המערערת סבלה מנכות זמנית אשר חלפה מאליה או שמא היא אינה סובלת עוד מנכות צמיתה בגין מחלת הפסוריאזיס ולכן יש מקום לשלול את זכאות התובעת/מערערת לתגמולים מכח הוראת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (ראה : ע"נ (חיפה) 22321-06-13 פלוני נ' קצין התגמולים מיום 2.9.2014).



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 51. לאור המקובץ לעיל אנו מוצאים לנכון לקבל את מסקנותיו של פרופ' שפרכר בשתי חוות
2 דעתו ובעדותו בביהמ"ש ולפיהן מחלת הפסוריאזיס הוחמרה לפני תחילת השירות ולאחר
3 תקופת השירות (ראה : עמוד 14 שורה 26 – עמוד 15 שורה 11 לפרוטוקול) ומשכך אנו
4 מוצאים לנכון לדחות את טענת המערערת בנוגע להחמרת מצבה הרפואי תוך כדי ועקב
5 שירתה הצבאי.
- 6 האם מתקיים בענייננו קש"ס מסוג של גרימה או החמרה והאם המערערת מאורטיקריה או
7 מאורטיקריה כולינגרית ?
- 8 52. בעוד שפרופ' שפרכר סבור שהמערערת סובלת מאורטיקריה חריפה, שהינה מחלת עור
9 אידיופטית (מחלה שאין לה סיבה ידועה או מנגנון ברור) שמשכה בין 12 שעות ועד 36 שעות,
10 הרי שפרופ' כץ גורס שהמחלה שממנה סובלת המערערת הינה אורטיקריה כולינגרית,
11 המשתייכת ל"משפחת" האורטיקריה הכרונית, דהיינו אורטיקריה שמשכה שישה שבועות
12 ומעלה, המתאפיינת בעקצוצים מגרדים אשר מתפרצים על רקע מאמצים גופניים, זיעה
13 ובעיקר על רקע נפשי.
- 14 53. מעיון בחווה"ד ובתיקה הרפואי של המערערת עולה כי בתאריך 8.11.2009 (בגיל 15)
15 המערערת אובחנה לראשונה כסובלת מאורטיקריה, לאחר שאובחנה על ידי דר' רפאל גלס
16 (מומחה ברפואת ילדים) כסובלת במשך שלושה ימים מפריחה עם בצקת מועטת אשר חלפה
17 מאליה בשילוב עם שיעול והתעטשויות.
- 18 54. בנוסף לכך, המערערת אובחנה בתאריך 4.3.2012 (בגיל 17.5) על ידי פרופ' עמוס עציוני,
19 שהינו מומחה בתחום האלרגיה, כסובלת מאורטיקריה לאחר שמצא במהלך הבדיקה כי
20 הינה סובלת מנגעים עם רבדים המתאימים לאורטיקריה (ת"ר 84 ; ת"ר 68 ; עמוד 3 סעיף
21 14 לחוות דעתו של פרופ' שפרכר ; חו"ד פרופ' כץ בעמוד 5 סעיף 4(ב)).
- 22 55. פרופ' כץ אמנם טען במהלך חקירתו בביהמ"ש כי הסיבה לכך שהרופאים הצבאיים אשר
23 בדקו את המערערת פעמים רבות במהלך תקופת שירותה הצבאי התקשו לאבחן את סוג
24 מחלת האורטיקריה שממנה הינה סובלת משום שהם לא עברו התמחות ספציפית באף
25 תחום רפואי שהוא (ראה : עמוד 4 שורות 10 – 16 לפרוטוקול), עם זאת, בהמשך עדותו
26 פרופ' כץ התקשה להבהיר כיצד מומחית בתחום האלרגיה, אשר בדקה את המערערת
27 במהלך חודש יולי 2013 (דר' גרייף), לא מצאה לנכון לקבוע שהמערערת סובלת
28 מאורטיקריה כולינגרית (ראה : עמוד 4 שורות 17 – 22 לפרוטוקול) ואף ציין שלא קיים
29 קושי לקבוע באיזה שלב תתפרץ אצלה אורטיקריה (ראה : עמוד 7 שורות 23 – 31
30 לפרוטוקול).
- 31 56. פרופ' כץ אמנם ציין בחוות דעתו כי אורטיקריה כולינגרית נגרמת, בין היתר, לא רק
32 כתוצאה מלחץ נפשי, אלא גם כתוצאה מחשיפה לחום, למאמץ פיזי או לזיעה. חרף זאת,
33 במהלך חקירתו בביהמ"ש של פרופ' כץ עלה שהספרות המקצועית רואה בעקה נפשית
34 כגורם העיקרי להתפרצות מחלת האורטיקריה הכולינגרית על סמך גרסתו העובדתית-



בית משפט השלום בחיפה
איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 סובייקטיבית של הנפגע בלבד (ראה : עמוד 4 שורה 20 – עמוד 5 שורה 17 לפרוטוקול), דא
2 עקא, שבהתייחסות ספציפית למקרה דנן ציין פרופ' כץ כי המחקר הרפואי לא בדק האם
3 אירוע קצר מועד, דוגמת אירוע המטווח במקרה זה, מהווה זרז להתפרצות הפרעת
4 האורטיקריה הכולינרגית ברם לפי הערכתנו המתח הרב שאותו חוותה המערערת במהלך
5 המטווח הוא זה אשר היווה את הזרז להתפרצות התסמונת הכולינרגית ולא דווקא תנאי
6 השירות (ראה : עמוד 7 שורה 32 – עמוד 9 שורה 29 לפרוטוקול).
- 7 57. למרות שעל פניו שני המומחים הגיעו לשתי מסקנות שונות בנוגע לסוג האורטיקריה שממנה
8 סובלת המערערת, הרי שמעדויותיהם עולה בבירור כי שני סוגי המחלה עלולים להתפרץ על
9 רקע נפשי (ראה : עדות פרופ' כץ בעמוד 10 שורות 1 – 4 ; עדות פרופ' שפרכר בעמוד 12
10 שורות 28 – 30 לפרוטוקול) ולכן אנו סבורים שאין צורך להכריע באופן מובהק האם
11 המערערת סובלת מאורטיקריה או מאורטיקריה כולינרגית.
- 12 58. פרופ' שפרכר אמנם טען בשתי חוות הדעת כי בשאלת הקש"ס שבין מתח נפשי לבין מחלות
13 עור ככלל, ואורטיקריה בפרט, שולטות שתי אסכולות מחקריות שונות, כאשר האסכולה
14 המחקרית הישנה מצדדת בגישה זו, בעוד שהאסכולה המודרנית מתנערת מעמדה זאת, דא
15 עקא, שמעדותו בביהמ"ש וכן גם מסיפת חוות דעתו המשלימה של פרופ' שפרכר עולה כי
16 הוא אינו קובע באופן מובהק שהאסכולה החדשה מצאה לנכון לקבוע כי עמדת האסכולה
17 הישנה שגויה לחלוטין, ולכן יש מקום לבטלה, אלא שעמדת המחקר המודרני יוצאת מתוך
18 נקודת הנחה שמבחינה אמפירית לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי שמתקיים קשר מובהק
19 בין מחלות עור לבין בעיות נפשיות (ראה : עמוד 9 סעיף 4 לחווה"ד המשלימה של פרופ'
20 שפרכר ; עדות פרופ' שפרכר בעמוד 11 שורות 23 – 28 ; עמוד 12 סעיף 31 – עמוד 13 סעיף
21 27 לפרוטוקול).
- 22 59. למרות שהמערערת אובחנה טרם תחילת שירותה הצבאי כמי שסבלה מאורטיקריה, הרי
23 שבמהלך שלבי הגיוס עובדה זו לא נלקחה בחשבון על ידי הרופאים אשר קבעו את סעיפי
24 הליקוי, ככל הנראה בשל ממשק טכני/בירוקרטי לקוי בין תיקי המלש"בים בקופות החולים
25 לבין הרישומים הצבאיים, ולמרות שכל רופא מתחיל יכול לאבחן על נקלה אורטיקריה
26 (ראה : עמוד 9 סעיף 5 לחווה"ד המשלימה מטעמו של פרופ' שפרכר ; עדות פרופ' שפרכר
27 בעמוד 13 שורה 31 – עמוד 14 שורה 2).
- 28 60. בהינתן קביעתו של פרופ' כץ בחוות דעתו ולפיה המערערת אובחנה בגילאים 15 ו- 17.5 כמי
29 שסובלת משני אירועים של אורטיקריה חריפה טרם גיוסה לצה"ל (ראה : עמוד 5 סעיף 4
30 לחווה"ד) ברי כי התפתחה אצלה נטייה קונסטיטוציונלית ללקות במחלת האורטיקריה גם
31 במהלך השירות הצבאי.
- 32 61. כידוע, על הצבא לקבל חייל אשר נפגע במהלך שירותו הצבאי על של תכונותיו, מעלותיו
33 וחסרונותיו הסובייקטיביים (ראה : ע"א (מחוזי ירושלים) 5325/04 רפי לוי נ' קצין
34 התגמולים מיום 2.8.2004 והאסמכתאות דשם) ולכן עיקר המחלוקת בענייננו מתמקדת



בית משפט השלום בחיפה איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

- 1 בשאלה האם בנסיבות העניין מתמלאים הן היסוד הסובייקטיבי והן היסוד האובייקטיבי
- 2 הנדרשים לצורך קביעת קיומו של קש"ס עובדתי ולצורך קביעתו של קש"ס משפטי.
- 3 62. בפסיקת בית המשפט העליון הוכרו שלושה סוגי מקרים אשר יכולים להקים קשר סיבתי
- 4 בין שירותו הצבאי של חייל לבין התפרצותה של מחלה קונסטיטוציונלית.
- 5 63. הסוג הראשון מתייחס למקרים שבהם המחלה התפרצה בעקבות אירוע בודד או רצף
- 6 אירועים שהם ייחודיים באופן מובהק לשירות הצבאי (ראה : רע"א 4949/18 פלוני נ' קצין
- 7 התגמולים מיום 12.5.2020 פסקה 9).
- 8 64. הסוג השני עניינו במקרים שבהם המחלה התפרצה בעקבות אירוע או רצף אירועים שאינם
- 9 בהכרח ייחודיים לשירות הצבאי אולם, האירוע הוא חריג ויוצא-דופן, והוא אירע לחייל
- 10 במהלך שירותו ובקשר עם שירותו ואין מדובר באירוע צבאי מובהק (כגון : ריב עם מפקד
- 11 ממונה, הטרדה מינית, איומים וכו').
- 12 65. המקרים מהסוג השלישי כוללים מקרים שבהם המחלה התפרצה אצל חייל בלא שהיה כרוך
- 13 בשירותו יסוד צבאי מובהק מהסוג הראשון ולמרות שלא אירע אירוע חריג או יוצא דופן
- 14 ביחס לשירותו (הסוג השני), דהיינו מקרים שבהם קיים קשר סיבתי משפטי ברובד
- 15 האובייקטיבי בין השירות הצבאי לבין המחלה. לצורך כך נקבע בפסיקה מבחן העזר של
- 16 השוואה בין חיי הצבא לבין החיים האזרחיים, אשר מטרתה הינה שלילת קשר סיבתי
- 17 ממקרים שבהם המחלה הקונסטיטוציונלית הייתה פורצת בכל מקרה אצל החייל גם לולא
- 18 שירת בצבא, וכי מאפיין בשירות הצבאי הוא זה אשר השפיע על החייל (כגון : שיבוץ
- 19 לתפקיד משרדי אשר גרם להפרעות נפשיות).
- 20 66. הקש"ס שבין השירות הצבאי ובין מחלה בעלת אופי קונסטיטוציונאלי מצריך
- 21 מהחייל/התובע להצביע על אירוע או שרשרת אירועים חריגה ומיוחדת אשר התרחשו
- 22 בסמיכות זמנים לפרוץ המחלה.
- 23 67. בנסיבות אלו תקום לטובתו בן האובייקטיבי חזקה ראייתית בדבר קיומו של קשר סיבתי
- 24 של גרימה בין המחלה לבין השירות והנטל המשני לסתור את קיומו של הקשר הסיבתי עובר
- 25 אל שכמו של קצין התגמולים (ראה : רע"א 8077/96 קריספיל נ' קצין התגמולים, פ"ד
- 26 נא(2) 817, 823) ובפרט במקרים שבהם תנאי השירות מקיימים נסיבות מספיקות בכדי
- 27 לגרום לפריצת המחלה ובכלל זאת אירוע בודד או רצף אירועים שהם ייחודיים באופן
- 28 מובהק לשירות הצבאי כגון קרב, סדרת אימונים או פעילות במקום חריג ורווי מתח (ראה :
- 29 רע"א 4949/18 פלוני נ' קצין התגמולים מיום 12.5.2020 ; רע"א 7715/13 פלונית נ' קצין
- 30 התגמולים מיום 8.5.2016).
- 31 68. בן הסובייקטיבי נוטות וועדות הערר להקל מבחינת קיומו של הקשר הסיבתי בכך שהינן
- 32 נדרשות לבחון בפסה"ד האם רגישות מיוחדת או מחלה נסתרת אשר נחבאת אצל החייל
- 33 ופורצת במהלך השירות הצבאי, מקיימות את מבחני ה"גולגולת הדקה", דהיינו, ככל שלפני
- 34 תחילת השירות איש כוחות הביטחון סבל מרגישות או מנטייה שאינם באים לידי ביטוי



בית משפט השלום בחיפה
איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

1 סימפטומטי או אז תחול חזקת הגרימה ויוכר קש"ס מלא. עם זאת, חבלה בשירות תוכר
2 כהחמרה בלבד אם יתברר שהיה ביטוי קליני רלוונטי ערב השירות (ראה: עו"ד רינת גולד
3 גזית, זכויות נכי צה"ל, הוצאת "בורסי", 2019, עמודים 237 – 243).
4 69. במקרה דנן עסקינן במקרה אשר נמנה באופן מובהק על סוג המקרים הראשון וזאת משום
5 שהמערערת השתתפה לכל אורך תקופת שירותה בצה"ל בפעילויות המשלבות מאמצים
6 פיזיים ונפשיים לא מבוטלים החורגים מהמאמץ הנפשי הנדרש מחיילות אשר הצטרותם
7 יחד הופכת לאירוע חריג (ראה: ע"א (מחוזי ת"א) 53351-06-12 א.מ. נ' קצין התגמולים
8 מיום 16.9.2013; ע"ו (מחוזי ת"א) 36790-05-16 פלוני נ' קצין התגמולים מיום
9 23.11.2017).

10 70. עם זאת, העובדה שמחלת האורטיקריה אובחנה אצל המערערת טרם תחילת השירות
11 הצבאי ובהינתן עמדת ב"כ במהלך הדיון המוקדם מיום 10.12.2018 ולפיה יש לקבוע קש"ס
12 מסוג של החמרה (ראה: עמוד 1 שורות 10 – 11 לפרוטוקול) וכן גם סמיכות הזמנים שבין
13 מועד הגיוס לבין מועד התפרצות המחלה מלמדים על כך שיש מקום להכיר בקיומו של
14 קש"ס חלקי בין תנאי השירות הצבאי לבין מחלת האורטיקריה שממנה סובלת המערערת.
15 71. בנוסף לכך, העובדה שהמערערת שירתה קצר אשר בנסיבות העניין מעבירה את
16 הנטל לסתירת הקש"ס לפתחו של המשיב (ראה: רע"א 8077/96 קריספיל נ' קצין
17 התגמולים, פ"ד נא(2), 817) בשילוב העובדה שהמחלה לא אובחנה טרם גיוסה לצה"ל אך
18 ורק בשל חוסר תיאום בין רשויות הצבא לבין קופת החולים ולמרות שמדובר במחלה אשר
19 ניתנת לאבחון על ידי כל רופא מתחיל (ראה: עמוד 9 סעיף 5 לחוה"ד המשלימה מטעמו של
20 פרופ' שפרכר; עדות פרופ' שפרכר בעמוד 13 שורה 31 – עמוד 14 שורה 2 לפרוטוקול) וככזו
21 מהווה סטייה חריגה מכללי האומנות הרפואית בנוגע לאיחור באבחון המחלה (ראה: רע"א
22 43/15 פלוני נ' קצין התגמולים מיום 20.3.2016) מלמדת על כך שבמקרה דנן מתקיים
23 קש"ס חלקי מסוג של החמרה בשיעור של מחצית בין תנאי השירות הצבאי לבין מחלה
24 האורטיקריה שממנה סובלת המערערת.
25 72. המחלה, במקרה של המערער, עברה אבולוציה ומשני מקרים חד פעמיים חולפים עד
26 לגיוסה, הפכה לחולה כרונית במחלה לאחר הגיוס, קרי, מצבה התחלואתי הוחרף בעקבות
27 השירות, ולא ניתן לשלול את הקשר הסיבתי.

סוף דבר:

28
29 73. לאור כל האמור לעיל אנו מחליטים לקבל באופן חלקי את הערעור ולבטל באופן חלקי את
30 החלטת המשיב מיום 28.8.2016 ולקבוע שמתקיים קש"ס מסוג של החמרה בשיעור של
31 50% בין מחלת האורטיקריה שממנה סובלת המערערת לבין תנאי שירות הצבאי.





בית משפט השלום בחיפה
איסור פרסום

ע"נ 3109-10-16

תיק חיצוני: 204994006

1 .74. המשיב ישלם למערערת שכ"ט עו"ד בסך של 5000 ₪ ובנוסף לכך יישא בהוצאות שכר
2 טרחתו של פרופ' כץ (בכפוף להמצאת חשבונית מס כדין).
3
4 ניתן היום, י' חשוון תשפ"א, 28 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.
5
6
7

פרופ' ולטר מרקביץ,
חבר הוועדה

דר' אלכס קורת,
חבר הוועדה

אפרים צ'יזיק,
יו"ר הוועדה, שופט

8
9
10
11

פרסום

